

LÊN GIÊRUSALEM

CÂU HỎI:

Theo Nhất Lãm thì Chúa chỉ lên Jerusalem có một lần vào cuối thời gian rao giảng, Người nổi giận vì những sinh hoạt kinh tế diễn ra trong đền thờ, nhưng theo Gioan thì sự kiện này xảy ra vào lúc Chúa bắt đầu đi rao giảng vì sau đó Người còn lên Jerusalem 4 lần nữa (Jn 2:13-17; 5:1-9; 7:10-30; 10:22-23; 12: 12-), Nhất Lãm thiếu sót nhiều quá!

TRẢ LỜI:

TRẢ LỜI NGẮN VÀ TỔNG QUÁT

Câu hỏi nêu ý kiến cá nhân, dựa trên hành trình lên Giêrusalem, cho rằng Phúc Âm Nhất Lãm thiếu sót khi không ghi 'đầy đủ' (!) các hành trình như Gioan.

* Trước tiên, khi đọc Thánh Kinh để cầu nguyện thì chúng ta đều biết rằng Thánh Kinh không ghi tất cả mọi sự để làm chúng ta chia trí hay choáng ngợp bởi các chi tiết, mà Thánh Kinh chỉ ghi lại những gì cần ghi cho một mục tiêu cụ thể đó là:

Gioan 20, 30-31 : *Còn rất nhiều những dấu lạ khác Chúa Giêsu đã thực hiện trước mặt các môn đệ nhưng **không** được ghi chép lại trong sách này; còn những điều này đã được ghi chép lại để anh em **tin** rằng Chúa Giêsu chính là Đấng Kitô Con Thiên Chúa, và nhờ Đức Tin đó, anh em được **sống** nhờ Danh Ngài.*

Lý do tại sao Thánh Kinh không ghi chép tất cả mọi sự cũng được nêu rõ:

Gioan 21, 25: *Còn rất nhiều những việc khác Chúa Giêsu đã thực hiện; và nếu phải viết ra từng việc một, thì tôi nghĩ rằng **cả trần gian này cũng không đủ chỗ để chứa hết các sách viết ra.***

Cứ suy nghĩ theo lẽ thường tình thì sức con người không thể nào mô tả đầy đủ về Thiên Chúa. Nếu muốn mô tả đầy đủ về Thiên Chúa thì chúng ta phải **BẰNG** Thiên Chúa. Ý nghĩa tên của Tổng Lãnh Thiên Thần Micae là một lời nhắc nhở cho mọi người chúng ta: **Ai bằng Thiên Chúa?**

Do đó, mọi sách vở trên trần gian này đều **‘thiếu sót’** khi nói về Thiên Chúa.

* Cụ thể về các chuyến đi lên Giêrusalem thì các cộng đoàn tín hữu tiên khởi có những nhu cầu khác nhau do hoàn cảnh, yếu tố địa lý, dân tộc, v.v... nên mỗi cộng đoàn đã hình thành những trình thuật Phúc Âm khác nhau.

Số lần Chúa Giêsu lên Giêrusalem thì không ai biết chắc chắn. Tất cả bốn Phúc Âm đều nhắc đến những chuyến đi khác nhau của Chúa Giêsu lên Giêrusalem, không biết là bao nhiêu chuyến, vì tùy theo cách riêng của mỗi Phúc Âm. Rất khó để so sánh trình thuật Phúc Âm này với trình thuật của Phúc Âm kia vì ‘Mỗi cây mỗi hoa, mỗi nhà mỗi cảnh’.

TRẢ LỜI DÀI:

Vì ai cũng có quyền có ý kiến, nên câu trả lời dài này không bình luận về ý kiến riêng của người đặt câu hỏi, mà chỉ đưa ra một câu trả lời chung về các chuyến đi lên Giêrusalem của Chúa Giêsu theo bốn Phúc Âm. Để có thể ước đoán một cách đơn sơ nhất về số lượng các chuyến đi, xin hãy xem các câu hỏi sau đây:

A.. Chúa ở trên thế gian này bao nhiêu năm?

Câu trả lời đơn giản là không ai biết chính xác, vì hiện nay chưa thể xác định năm Chúa Giáng Sinh, và và năm Chúa Chịu Nạn trên Thánh Giá. Con số truyền thống đưa ra là 33 năm có ý nghĩa biểu tượng hơn là niên biểu. Xem:

2 Samuel 5, 4: David lên ngôi vua khi ba mươi tuổi, và ông trị vì bốn mươi năm. Tại Hebron, ông trị vì Giu-đa bảy năm sáu tháng; còn tại Giêrusalem, ông trị vì toàn thể Israel và Giuđa trong ba mươi ba năm.

Thông thường người ta dựa vào một vài ‘dấu chỉ’ để đoán tuổi của Chúa Giêsu. Xin xem thêm https://en.wikipedia.org/wiki/Chronology_of_Jesus

1.. Năm Chúa Giêsu Giáng Sinh:

Người ta thường dựa vào năm Hêrôđê Cả qua đời để tính năm Chúa Giáng Sinh.

Tuy nhiên, do không có các tài liệu gốc, và các tài liệu thứ cấp cũng rải rác, nên các nhà khoa học chưa thống nhất năm Hêrôđê Cả qua đời, có thể khoảng năm 4 BC hoặc sau đó vài năm. Khi đó Chúa Giêsu đang tỵ nạn ở Ai Cập, và khoảng 2 tuổi trở lên.

Mt 2,16: Bấy giờ, vua Hêrôđê thấy mình bị các đạo sĩ đánh lừa, thì nổi giận lôi đình, ra lệnh giết tất cả các con trẻ ở Bethlehem và khắp vùng lân cận, từ hai tuổi trở xuống.

Hơn nữa, chưa ai biết Thánh Gia ở Ai Cập bao lâu thì Hêrôđê Cả qua đời.

Mt 2,19-20: Sau khi vua Hêrôđê qua đời, thiên thần Chúa lại hiện ra với ông Giuse bên Ai Cập, báo mộng cho ông rằng: “Hãy trở dậy đem Con Trẻ và mẹ Ngài về lại đất Israel, vì những kẻ tìm giết Con Trẻ đã chết rồi.”

Do đó, cái ‘chưa thống nhất’ và cái ‘chưa biết’ khiến cho năm Chúa Giáng Sinh trở thành một MÀU NHIỆM.

Hiện nay, có nhiều ý kiến về năm Chúa Giáng Sinh, khoảng năm 6 BC trở về trước.

2.. Năm Chúa Giêsu bắt đầu sứ vụ công khai:

Lc 3, 1-23: Vào năm thứ 15 của triều đại Tiberius Caesar, khi Pontius Pilate làm Tổng Trấn xứ Judea Khi Đức Giêsu khởi sự rao giảng, Người **chừng ba mươi tuổi**.

Theo tính toán của các nhà sử học thì Tiberius bắt đầu trị vì năm 14 AD → Năm thứ 15 = khoảng 28–29 AD.

Nếu dựa trên Phúc Âm theo thánh Luca thì Chúa Giêsu có thể khoảng 33-34 tuổi khi Ngài bắt đầu sứ vụ công khai.

Tuy nhiên, nếu dựa trên Phúc Âm theo thánh Gioan thì Chúa Giêsu có thể ‘già’ hơn. Trong cuộc tranh luận về Abraham thì người Do Thái nói rằng: ‘Ông **chưa được 50 tuổi** mà ông đã thấy Abraham sao?’

Chúa Giêsu không phải là người xa lạ ở Giêrusalem. Một số người ở đó biết xuất thân của Chúa (Ga 7, 27). Do đó, cách nói ‘**chưa được**’ của họ về độ tuổi của Chúa Giêsu có thể hơi xa, nhưng có lẽ không quá xa, sự thật.

Tuy nhiên, chúng ta biết hai con số 30 và 50 thường là những con số mang ý nghĩa biểu tượng hơn là số học. Xem:

Sáng Thế 41, 46: Ông Giuse được ba mươi tuổi khi ra trình diện Pharaô ...

Dân số 4, 3: Từ ba mươi tuổi trở lên cho đến năm mươi tuổi, tất cả những ai vào phục vụ trong quân đội, để làm công việc trong Lều Tạm của cộng đoàn.

2 Samuel 5, 4: Đavít lên ngôi khi ông 30 tuổi ...

Như thế, năm Chúa Giêsu bắt đầu sứ vụ công khai, hoặc tuổi của Chúa Giêsu khi Ngài bắt đầu sứ vụ công khai, cũng chỉ là ‘**chừng, khoảng ...**’ chứ không có con số chính xác. Nói một cách khác, đây cũng là một MÀU NHIỆM.

3.. Năm Chúa Chịu Nạn:

Có 2 khả năng, dựa vào các nghiên cứu lịch sử và thiên văn học:

- Theo truyền thống Kitô giáo, cái chết của Chúa Giêsu xảy ra vào **ngày Thứ Sáu Tuần Thánh**, trước ngày Phục Sinh (Chủ Nhật Phục Sinh).

- Niên đại chính xác không được ghi chép rõ ràng trong Kinh Thánh, nhưng các học giả và sử gia thường căn cứ vào:

- Niên đại trị vì của **Tổng trấn La Mã Pontius Pilate** (nắm quyền ở Giuđê từ năm 26–36 AD).

- Các yếu tố thiên văn liên quan đến lịch Do Thái (ví dụ: ngày trăng tròn gần Lễ Vượt Qua).

- Do đó, năm được ước tính phổ biến nhất là **khoảng năm 30 hoặc 33 AD**.

Giả sử lấy năm Chúa Giáng Sinh là 6 BC và Chịu Nạn là 30 AD, thì Chúa ở trên trần gian này khoảng 36 năm. Còn nếu lấy năm Chúa Chịu Nạn là 33 AD thì Chúa ở trên trần gian này khoảng 39 năm.

Tất cả những con số này đều là 'Giả sử ...' nên thời gian Chúa ở trên trần gian này là một MÀU NHIỆM.

B.. Chúa lên Giêrusalem tổng cộng bao nhiêu lần?

Thời Chúa Giêsu, theo luật Do Thái (Xh 23, 14-17; Đnl 16, 16), mỗi người đàn ông Do Thái trưởng thành được yêu cầu lên Jerusalem ba lần mỗi năm để hành hương đến Đền Thánh, nhân dịp ba đại lễ:

1. Lễ Vượt Qua
2. Lễ Ngũ Tuần
3. Lễ Lều Tạm

Chính vì vậy, trong thời Chúa Giêsu, người Do Thái mộ đạo — trong đó có cả chính Ngài và gia đình Ngài — thường hành hương lên Giêrusalem ba lần mỗi năm vào các dịp lễ trọng này.

Luca 2, 41: *Hằng năm* cha mẹ Chúa Giêsu lên thành Giêrusalem dự lễ Vượt Qua.

Câu "hằng năm" cho thấy gia đình Ngài thường xuyên trở lại Giêrusalem, hàm ý có thể Ngài tiếp tục truyền thống này khi trưởng thành. Chính việc này có thể tạo nền cho giả định rằng việc lên Giêrusalem là thường xuyên, và hành trình cuối cùng trong Phúc Âm Nhất Lãm không phải là lần đầu hay lần duy nhất.

Dù không biết chính xác năm Chúa Giêsu sinh ra, đi rao giảng, và chịu chết, nhưng chỉ lấy con số biểu tượng là 33 năm, thì với bài toán nhân đơn giản, chúng ta cũng có con số lần Chúa Giêsu lên thành Giêrusalem là 99 lần. Còn nếu lấy con số do các nhà khoa học tính toán thì có lẽ trên 100 lần.

Nếu chỉ tính số lần Chúa Giêsu đi trong cuộc đời công khai giảng dạy của Ngài thì cũng đâu đó khoảng 10 lần.

Tất nhiên, Chúa Giêsu còn lên Giêrusalem vào các dịp khác với ba lễ buộc hằng năm. Nếu tính cả số lễ này thì số lần Chúa Giêsu lên Giêrusalem còn cao hơn nữa.

Do đó, cả 4 Phúc Âm đều ‘thiếu sót’ khi nói về các chuyến đi lên Giêrusalem của Chúa Giêsu, không Phúc Âm nào tường thuật đầy đủ tất cả các chuyến đi, chứ không phải chỉ có Phúc Âm Nhất Lãm là ‘thiếu sót’.

C.. Các Phúc Âm ghi lại bao nhiêu lần?

Mỗi Phúc Âm có cách mô tả khác nhau vì được hình thành trong những cộng đồng khác nhau.

Nếu chỉ **đọc lướt qua** thì thấy dường như các Phúc Âm Nhất Lãm chỉ tường thuật MỘT chuyến đi của Chúa Giêsu lên Giêrusalem. Tuy nhiên, nếu **đọc kỹ** thì sẽ thấy rằng, qua những cách nói trực tiếp và gián tiếp, thì tất cả các Phúc Âm đều đề cập đến NHIỀU chuyến đi của Chúa Giêsu lên Giêrusalem.

Câu trả lời này, tuy gọi là ‘dài’ nhưng cũng chỉ xin trình bày một vài bằng chứng cụ thể, chứ không thể kể ra hết được, và cũng không theo một trình tự nhất định.

1.. Chúa Giêsu lên Giêrusalem từ khi mới lọt lòng mẹ

Phúc Âm theo thánh Luca mô tả ‘chuyến đi’ của Hài Nhi Giêsu theo truyền thống Môsê (Lc 2, 22-38).

2.. Chúa chịu cám dỗ: (Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)

Lc 4, 9: Rồi quỳ đưa Ngài đến Giêrusalem, cho Ngài đứng trên chóp Đền Thờ...

Tất nhiên, đây không hẳn là một chuyến đi theo nghĩa thông thường, nhưng việc đề cập trong hai Phúc Âm theo thánh Máthêu (Thành Thánh) và thánh Luca (Giêrusalem) hẳn là có một ý nghĩa đặc biệt.

3.. Một số Phariseu (và kinh sư) từ Giêrusalem: (Mt 15:1-9; Mc 7, 1-13)

Galilê được coi là vùng đất của dân ngoại, phái Phariseu không hoạt động ở Galilê. Họ chỉ đến Galilê khi có lý do đặc biệt. Nếu Chúa Giêsu chỉ là một Rabi bình thường ở Galilê thì chắc chắn họ không nhọc công như vậy. Điều dễ hiểu là Chúa Giêsu có lẽ đã có ảnh hưởng lớn trong các chuyến đi giảng dạy ở Giêrusalem khiến họ phải cất công đến Galilê để công kích Chúa Giêsu ngay tại ‘hậu cứ’ của Ngài.

4.. Chúa Giêsu giảng dạy trong các hội đường ở Giuđêa.

Nếu Chúa Giêsu đã đến Giuđêa và giảng dạy trong các hội đường (Lc 4, 44) thì Chúa khó lòng bỏ qua Giêrusalem là thành phố lớn và quan trọng nhất ở Giuđêa.

5.. Cách tiên báo cuộc Chịu Nạn:

Tất cả các Phúc Âm đều nhiều lần đề cập việc Chịu Nạn của Chúa Giêsu. Tuy nhiên, có lẽ Phúc Âm theo thánh Mácô tiên báo rõ hơn cả, mô tả trong ba lần về cuộc Chịu Nạn (8, 31; 9, 31; 10, 33-34). Trong lần thứ ba, lúc đang trên đường lên Giêrusalem, thì dường như các môn đệ có vẻ ngần ngại, khiến Chúa Giêsu phải đi trước họ: “Các môn đệ kinh hoàng, ... những kẻ theo sau sợ hãi ...”

Cụm từ “lên Giêrusalem” ở đây mang tính kỹ thuật, thường được dùng để chỉ một việc hành hương quen thuộc, có thể hàm ý rằng đây không phải là lần đầu tiên Chúa Giêsu thực hiện hành trình này. Cảm giác ‘kinh hoàng, sợ hãi’ của các môn đệ và những người theo Chúa cho thấy dường như họ đã có kinh nghiệm về các chuyến đi trong quá khứ.

6.. (Các) người mù biết Chúa: Mt 20:29–34; Mc 10:46–52; Lc 18:35–43

Cả ba Phúc Âm Nhất Lãm đều tường thuật việc Chúa Giêsu chữa (các) người mù trên cung đường Giêricô. Vì cách tường thuật khác nhau nên không rõ mấy lần và bao nhiêu người. Tuy nhiên, qua việc danh hiệu ‘Con Vua Đa vít’ đã được người mù sử dụng, chứng tỏ Chúa Giêsu là khách hành hương quen thuộc, đã từng giảng dạy và có nhiều hoạt động trên tuyến đường huyết mạch đi Giêrusalem này.

7.. Ông Dakêu biết Chúa (Lc 19:1-10)

Việc một người đứng đầu việc thu thuế trong khu vực muốn ‘xem mặt’ Chúa Giêsu, và hoán cải cách lạ lùng, góp phần chứng tỏ đây không phải là lần đầu tiên hay duy nhất Chúa Giêsu đi ngang qua Giêricô.

8.. Chúa Giêsu được đón tiếp long trọng vào Giêrusalem: Cả bốn Phúc Âm

Chúa Giêsu sai các môn đệ đi mượn lừa để vào Giêrusalem. Khi bị hỏi, các môn đệ chỉ đưa ra một câu trả lời như Chúa dạy, và họ mượn được lừa cách dễ dàng. Sự kiện này cho thấy Chúa Giêsu đã có uy tín rất lớn ở Giêrusalem và các vùng phụ cận.

Khi Chúa cưỡi lừa vào Giêrusalem thì dân chúng trải áo choàng trên đường cho lừa của Ngài đi qua, và tung hô Ngài cách long trọng. Câu hỏi đơn giản là có bao nhiêu người cưỡi lừa vào thành Giêrusalem ngày hôm đó, và bao nhiêu người được đón tiếp như Chúa Giêsu ? Nếu Chúa Giêsu chỉ là một ‘thầy giáo làng’, và một Rábi từ Galilê lên Giêrusalem lần đầu tiên thì làm sao dân chúng biết mà đón tiếp long trọng như vậy ? Do đó, dù không mô tả các chuyến đi trước của Chúa Giêsu lên Giêrusalem, nhưng cách mô tả chuyến đi này cho thấy đây là kết quả của các chuyến đi trước.

9.. Chúa thanh tẩy Đền Thờ Giêrusalem

Khi vào Đền Thờ, Chúa Giêsu xua đuổi những người buôn bán, và ‘không cho ai được mang đồ vật gì đi qua Đền Thờ’. Một hành động như vậy của một người xa lạ chắc chắn sẽ vấp phải sự phản đối dữ dội từ các người buôn bán, và các quan chức ‘bảo kê’ cho họ. Rõ ràng là họ đã tìm cách giết Chúa Giêsu, nhưng họ ‘sợ’ Ngài

(Mc 11,18). Dù không kể ra những lần trước, nhưng điều này cho thấy đây không phải lần đầu tiên Chúa vào Đền Thờ giảng dạy và thanh tẩy Đền Thờ như vậy

10.. Chúa Giêsu khóc thương Giêrusalem như một nơi quen thuộc, thân thương

“Giêrusalem, Giêrusalem! Người giết các ngôn sứ và ném đá những kẻ được sai đến với ngươi! Biết bao lần Ta muốn tụ họp con cái ngươi như gà mẹ ấp ủ đàn con dưới cánh...” (Lc 13:34)

Cụm từ "biết bao lần Ta muốn..." hàm ý rằng Chúa Giêsu đã nhiều lần bày tỏ lòng thương xót đối với Giêrusalem, có thể thông qua các lần đến trước.

11.. Giuđa Iscariot bán Chúa

Động cơ Giuđa bán Chúa khá bí ẩn. Tuy nhiên, dù do Giuđa tự nguyện (Mt 24, 14-16), do ma quỷ xúi giục (Lc 22, 3), hay vì lý do nào khác (Cv 1:16, Tv 41:9) thì đều có chung một mẫu số: Giuđa biết rõ các thượng tế và lính gác Đền Thờ (Mt 22, 4) và đến gặp họ để bàn kế hoạch, giá cả cho việc bán Chúa. Sự kiện này cho thấy Giuđa đã tháp tùng Chúa lên Đền Thờ nhiều lần nên mới có được manh mối cho ‘thương vụ’ này.

12.. Các môn đệ đã quen thuộc với Giêrusalem, và người ta biết mặt các ngài

Khi Chúa Giêsu bị điệu đến dinh Thượng Tế thì thánh Phêrô vào ngồi sưởi chung với đám gia nhân (Mc 14, 54), chứng tỏ ngài quen thuộc với dinh và những người ở đó. Rồi cô đầy tớ gái đã nhận ra ngài (Mc 14, 66), và cả một số người khác cũng nhận ra ngài (Mc 14, 70).

Những dấu hiết này cho thấy không những Chúa Giêsu, mà cả các môn đệ cũng rành rẽ Giêrusalem. Tuy Phúc Âm theo thánh Mácô không nói trực tiếp, nhưng đã nói gián tiếp các chuyến đi của Chúa Giêsu lên Giêrusalem qua các chứng nhân từ nhiều phía.

13.. Núi Oliu quen thuộc:

Lc 22, 39: Sau đó, Người đi ra núi Ôliu như đã quen. Các môn đệ cũng theo Người.

14. Chúa Giêsu giảng dạy hàng ngày trong Đền Thờ

Phúc Âm theo thánh Mácô và Luca trình bày Chúa Giêsu nhiều lần giảng dạy ‘hàng ngày’ trong Đền Thờ, chứng tỏ Chúa Giêsu quen thuộc sau nhiều lần lên Đền Thờ (Mc 11, 18; Lc 20:47-48; 22:53).

15.. Người trộm lành biết Chúa: Lc 23:40-43

Nhiều người thường nghĩ rằng người trộm này may mắn ăn năn vào giờ phút chót. Đúng là anh ta may mắn thật, nhưng nếu anh ta không có một quá trình tìm hiểu về Chúa, thì không thể nào một người đang sắp chết như mình lại có thể cho mình đi đâu được. Lời cầu xin của anh ta chứng tỏ anh ta tin vào Nước Trời mà Chúa Giêsu từng rao giảng tại Giêrusalem.

GIOAN

Phúc Âm theo thánh Gioan nhắc đến ba lễ Vượt Qua (Ga 2,13; 6,4; 11,55), nhưng chỉ nhắc đến hai lần Chúa Giêsu lên Giêrusalem vào dịp lễ trọng này (Ga 2,13; 11,55).

Những lần khác Chúa Giêsu lên Giêrusalem trong Phúc Âm theo thánh Gioan là:

Ga 5, 1: Sau đó, có một lễ của người Do Thái, và Chúa Giêsu lên Giêrusalem ...

Ga 7, 1-10: Lễ Lều của người Do Thái sắp đến ... Chúa Giêsu cũng lên Giêrusalem cách kín ẩn ...

Ga 10, 22-23: Lễ Cung Hiến Đền Thờ ở Giêrusalem, lúc đó là mùa đông. Chúa Giêsu đi quanh khu vực Đền Thờ ...

(Không biết lúc đó Chúa Giêsu vẫn còn đang ở Giêrusalem sau Lễ Lều – cách đó khoảng hai tháng – hay Ngài về Galilê rồi mới lên lại để dự Lễ Cung Hiến)

Như vậy, Phúc Âm theo thánh Gioan trình bày Chúa Giêsu lên Giêrusalem ít nhất 4 lần, có thể 5 lần. Có nhiều lý do để Phúc Âm theo thánh Gioan trình bày rõ ràng nhiều chuyến đi Giêrusalem như sẽ nói ở phần (D) sau đây. Tuy nhiên, có hai lý do ‘trần thế’ mà chúng ta có thể thấy có liên quan ít nhiều:

Gioan có nhà ở Giêrusalem ?

Ga 19, 27: Và từ giờ đó, người môn đệ đón Mẹ về nhà mình.

Gioan giao thiệp rộng rãi ở Giêrusalem.

Ga 18, 15-16: Ông Simon Phêrô và người môn đệ kia đi theo Chúa Giêsu. Vì người môn đệ kia quen với Thầy Thượng Tế, và ông được theo Chúa Giêsu vào trong sân, nhưng ông Phêrô phải đứng ở bên ngoài. Thấy vậy, người môn đệ kia, người quen với Thầy Thượng Tế, đi ra và nói với người gác cổng, và dẫn ông Phêrô vào trong sân.

D.. Sự khác biệt giữa Phúc Âm Nhất Lãm và Phúc Âm Gioan trong việc trình bày các chuyến đi Giêrusalem

Một điểm nổi bật khi so sánh các Phúc Âm Nhất Lãm và Phúc Âm Gioan là cách trình bày các chuyến đi của Đức Giêsu lên Giêrusalem. Sự khác biệt này không chỉ đơn thuần là lựa chọn văn chương, mà còn phản ánh hoàn cảnh lịch sử, thần học và mục tiêu truyền giáo khác nhau.

1. Phúc Âm Nhất Lãm: Một hành trình “háo hức” về Giêrusalem để loan báo Phục Sinh

Các Phúc Âm Nhất Lãm hàm chứa những chi tiết về các chuyến đi lên Giêrusalem khác nhau, ‘biết nhưng không nói ra’, vì tất cả đều muốn nhấn mạnh đến chuyến đi cuối cùng của Chúa Giêsu lên Giêrusalem vào cuối sứ vụ công khai. Cách

trình bày này phản ánh một tinh thần cấp bách, một sự "háo hức" loan báo mầu nhiệm Thập Giá và Phục Sinh như trung tâm của đức tin Kitô giáo.

Chẳng hạn, trong Luca 9,51, ta thấy rõ tinh thần ấy:

“Khi đã đến ngày Đức Giêsu được rước lên trời, Người cương quyết lên đường đi Giêrusalem.”

Sự "háo hức" này cũng thể hiện ở lối kể nhanh, tập trung, và hướng đến đỉnh cao Phục Sinh như điều cần được loan báo gấp rút (x. Mc 16,15–16). Các Phúc Âm Nhất Lãm phần lớn được viết trong bối cảnh các cộng đoàn còn non trẻ, chủ yếu là người gốc Do Thái ở trong, hoặc quanh vùng Israel, quen thuộc với địa lý, phong tục, và ngôn ngữ địa phương. Vì thế, các Phúc Âm Nhất Lãm trình bày khá nhiều địa danh nhỏ nơi diễn ra các sự kiện và giảng dạy trong cuộc đời của Chúa Giêsu nhằm nhấn mạnh đến nhân tính của Ngài. Do đó, chỉ một lần lên Giêrusalem là đã đủ hiểu tính nghiêm trọng của biến cố đó.

2. Phúc Âm Gioan: Một trình thuật chiêm niệm – nhiều lần lên Giêrusalem

Ngược lại, Phúc Âm Gioan được viết sau cùng, khoảng cuối thế kỷ I, trong một bối cảnh khác: cho các cộng đoàn ở xa quê hương Do Thái giáo, sống tại các đô thị Hy-La (như Êphêso), với thành phần độc giả phần lớn là dân ngoại hoặc Do Thái Kiêu, không còn quen thuộc với địa lý, phong tục và ngôn ngữ Do Thái.

Vì thế, Phúc Âm Gioan:

- Giải nghĩa các từ ngữ Do Thái (*“Ráp-bi, nghĩa là Thưa Thầy”* – Ga 1,38),
- Chú giải phong tục (rửa tay – Ga 2,6),
- Trình bày nhiều về các lễ tôn giáo lớn:
 - Lễ Vượt Qua (Ga 2,13; 6,4; 11,55),
 - Lễ Lều (Ga 7,2–10),
 - Lễ Cung hiến Đền Thờ (Ga 10,22–39).
- Không kể nhiều địa danh ‘nhỏ’ mà người sống xa vùng Israel không biết
- Tập trung vào Giêrusalem ‘nổi tiếng’, nhiều người biết.

Những lần lên Giêrusalem này không chỉ để ghi nhận các hoạt động mục vụ, mà nhằm mạc khải căn tính thần linh của Đức Giêsu từng bước — qua lời giảng, phép lạ, đối thoại, và xung đột. Giêrusalem không còn là điểm đến cuối cùng, mà trở thành không gian thần học liên tục, nơi “Giờ của Người” dần được tỏ lộ (x. Ga 7,30; 12,23).

Theo học giả Sandra Schneiders: “Tin Mừng Gioan không còn chú trọng loan báo như một hành động tức thời, mà trở thành lời mời gọi chiêm niệm, sống đức tin một cách sâu xa và nội tâm.” (2003)

Kết luận

Sự khác biệt trong cách trình bày các chuyến đi Giêrusalem giữa Phúc Âm Nhất Lãm và Phúc Âm theo thánh Gioan phản ánh hai giai đoạn khác nhau trong đời sống Hội Thánh. Khi Tin Mừng mới bắt đầu được rao giảng, Phúc Âm Nhất Lãm tập trung vào sứ điệp cứu độ và Phục Sinh với sự cấp bách và đơn giản hóa về không gian — chỉ cần một lần lên Giêrusalem là đủ. Nhưng khi cộng đoàn trưởng thành hơn, sống xa nơi phát sinh Tin Mừng, Phúc Âm theo thánh Gioan dẫn đưa người đọc vào một hành trình suy niệm, mời gọi họ khám phá Giêrusalem không chỉ như một nơi chốn, mà là trung tâm của mầu nhiệm Thiên Chúa muốn mạc khải.

Do đó, không có vấn đề các Phúc Âm Nhất Lãm ‘thiếu sót nhiều quá’, vì nếu nói thiếu sót theo nghĩa là tường thuật không đầy đủ thì tất cả các Phúc Âm đều tường thuật ‘không đầy đủ’. Nếu tường thuật đầy đủ về Con Thiên Chúa thì vượt quá sức loài người, chỉ có Chúa Cha mới làm được. Những điều Phúc Âm ghi lại là đủ cho ‘chúng ta tin và được sự sống đời đời’ (cf. Ga 20,31). Những gì còn tiếp tục cần thiết cho chúng ta thì Chúa Thánh Thần sẽ mạc khải dần dần cho chúng ta hiểu (cf. Ga 14,26).

Chúng ta tạ ơn Chúa vì có bốn Phúc Âm, ‘mỗi cây mỗi hoa’, để trình bày cho chúng ta chân lý cứu độ theo cách nhìn khác nhau của mỗi Phúc Âm. Nếu muốn, chúng ta có thể tổng hợp lại để có thể thấy một cách bao quát hơn khung cảnh mà Tin Mừng đã xuất hiện và phát triển để chúng ta được diễm phúc đón nhận như ngày hôm nay.

Sự đa dạng trong thế giới là một hồng ân của Chúa, và mỗi tạo vật có chức năng riêng của mình. Xin kết luận bằng cách dùng câu truyện trong Sách Thủ Lãnh để giúp chúng ta hiểu thêm về vẻ đẹp của sự đa dạng này:

Thủ Lãnh 9, 8-13: Cây cối đã lên đường đi xức dầu phong một vua cai trị chúng. Chúng nói với cây ôliu: ‘Hãy làm vua cai trị chúng tôi!’. Nhưng cây ôliu nói với chúng: ‘Chẳng lẽ tôi lại từ bỏ dầu của tôi là thứ đã từng làm cho thần minh và người đời được tôn trọng, mà đi đu đưa trên cây cối hay sao?’. Cây cối liền nói với cây vả: ‘Hãy đến làm vua cai trị chúng tôi!’. Nhưng cây vả bảo chúng: ‘Chẳng lẽ tôi lại từ bỏ vị ngọt và trái ngon của tôi mà đi đu đưa trên cây cối hay sao?’. Bấy giờ cây cối nói với cây nho: ‘Hãy đến làm vua cai trị chúng tôi!’. Nhưng cây nho bảo chúng: ‘Chẳng lẽ tôi lại từ bỏ rượu của tôi là thứ đã từng làm cho thần minh và người đời phấn khởi, mà đi đu đưa trên cây cối hay sao?’

Lm John Minh